

faae Valgene til Aantsraadet gjorde om, men en saadan Udtalelse tilstaar jeg, at jeg ikke fatter efter den aerede Taler's Standpunkt. Naar flere Talere have yttret, at man, hvis det var Meningen at gjøre dette Lovforslag til et Valgprogram, burde lade Flertallet af Vaelgerne om, hvorvidt de vilde have det, saa maa de aerede Herrer jo ønske, at det maa blive et Valgprogram, og takke os, fordi vi have bragt det frem, thi saa er der jo Udsigt til, at de naeste Gang kunde blive stillet med en hel Del af os. Dette synes jeg er konsekvent. Jeg kan ikke forstaa Andet, end at disse Udtalelser ere fuldstaendige aristokratistiske, men skulle vi lægge Haanden paa Hjertet, saaledes som det aerede Medlem for Bornholms Aants 1ste Valgfreds sagde, saa maa vi sige, at der i dette Lovforslag er et Princip, som i og for sig er rigtigt.

J. J. Christensen: Jeg tror ikke, at det kan være af Bøien ved denne Leilighed at fremdrage nogle enkelte statistiske Oplysninger, som jeg ogsaa i Anledning af dette Lovforslag har gjort mig den Uleilighed at udbrage. Disse statistiske Oplysninger skulle angaa dels Gaardenes og Husenes Antal i Sammenligning med hverandre, dels Antallet af Gaardmænd og Forpagtere m. v., paa den ene Side, sammenlignet med Antallet af Husmænd, Haandværkere, Daglere og Arbeidsmænd paa den anden Side, og endelig en Sammenligning af det Hartkorn, hvoraf disse forskjellige Samfundsklasser svare. Hvad Bøndergaardene mellem 1 og 12 Td. Hartkorn angaar, da skulle disse i Aaret 1860 have udgjort 69,094, medens Husene under 1 Td. Hartkorn udgjorde 136,925. Bøndergaardene havde et samlet Hartkorn af 278,528 Td., medens Husenes Hartkorn kun udgjorde 34,531 Td. Gaardenes Hartkorn udgjorde af Landets samlede Hartkorn 75⁶/₁₀ %, medens det kun for Husene udgjorde 9⁴/₁₀ %. Med Hensyn til Antallet af Gaardmænd, Forpagtere osv., da udgjorde disse i 1860 62,670, medens Husmænd, Haandværkere, Daglere osv. udgjorde 142,333. Angaaende Stigningen af Antallet af disse Samfundsklasser — jeg antager nemlig, det kan være tilladt at tale om Sam-

fundsklasser — da vare Gaardmænd, Forpagtere m. v. i de 5 Aar forud for 1860 stegne med 1087, medens Husmænd og Arbeidere m. v. vare stegne med 11,044, eller med andre Ord Husmænd, Haandværkere, Daglere og Arbeidsmænd vare i Femaaret 1855—60 stegne i Antal med omtrent 10 for hver 1, hvormed Antallet af Gaardmænd og Forpagtere m. v. var steget i samme Tidsrum, og disse stode i Forhold til hine omtrent som 2¹/₄ til 1. Det er imidlertid over 10 Aar siden, og jeg feiler vistnok ikke ret meget, naar jeg antager, at Husmænd og Arbeidere m. v. nu for Tiden staa overfor Gaardmændene osv. som omtrent 3 til 1. Det er Noget, som jeg naturligvis ikke med fuldstaendig Nøiagtighed kan opgive, men jeg antager, at dette Forhold omtrent vil passe. Efter disse Oplysninger, som maasse mange aerede Medlemmer kjende iforveien, men som jeg dog har troet det rigtigt ialtfald at bringe i Erindring, idet jeg ønsker, de maa tages med i Betragtning ved nærværende Sag, vil det t. Ex. være klart, at Gaardmændene med Hensyn til Valg til Folkethinget for en meget væsentlig Del ville kunne udelukkes af Repræsentationen, hvis det store Flertal af Befolkningen vilde gjøre sin Valgret gjældende paa en ensidig Maade. Stillingen er saaledes, naar vi tage begge Thing med, at de større Eiendomsbesiddere og de, der nærmest kunne antages at være deres politiske Venner, kunne raade i Landsthinget, medens Husmænd og Arbeidere m. v. for en meget væsentlig Del kunne besætte Pladserne i Folkethinget. Jeg siger for en meget væsentlig Del, idet jeg atter minder om, at Forholdet mellem disse og Gaardmændene m. v. staaar omtrent som 3 til 1. Jeg tror ikke, at Noget vil falde paa at benegte, at saaledes er den virkelige Tilstand med Hensyn til den politiske Repræsentation eller den lovmæssige Afgang til dens Sammensætning. Hvad nu det forelagte Lovforslag angaar, da adskiller det sig jo blandt Andet fra det i forrige Samling forelagte derved, at, medens det forrige Lovforslag vilde give enhver Samfundsklasse Ret og Afgang til at blive repræsenteret i Forhold til sin Talstyrke, saa er dette ikke Tilfældet med Hen-